

STYRESAK

Saksnr.: 60/17

Mulighetsstudie for forpliktende samarbeid mellom AHO, KHiO og NMH Styrets behandling av rapporten

Til:	STYRET
Fra:	Direktøren
Dato:	19.09.2017
Saksbehandler:	Annemarie Bechmann Hansen
Arkivnr:	

Saksdokumenter:

- Saksutredning
- Vedlegg 1: Brev fra Kunnskapsdepartementet av 22. juni 2017
- Vedlegg 2: Rapport «Mulighetsstudie for forpliktende samarbeid mellom AHO, KHiO og NMH, av 28. april 2017

1. Bestilling fra Kunnskapsdepartementet (KD)

Kunnskapsdepartementet uttrykte i brev til AHO, NMH og KHiO datert 22. juni 2017, et ønske om en vurdering av rapportens scenarier fra institusjonene og eventuelle vurderinger av andre aktuelle institusjoner.

Kunnskapsdepartementet ønsker å høre institusjonenes vurderinger av mulighetene som skisseres i rapporten og eventuelle vurderinger av andre muligheter som institusjonene ser som aktuelle (se brevet i vedlegg 1).

Frist for tilbakemelding til KD er 15. oktober 2017

2. Bakgrunn

I brev av 10. mai 2016 etablerte Kunnskapsdepartementet en arbeidsgruppe for å gjennomføre en mulighetsstudie for forpliktende samarbeid mellom Norges musikkhøgskole, Kunsthøgskolen i Oslo og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo. Mulighetsstudien ble satt i gang som en oppfølging av Meld. St. 18 (2014-2015), Konsentrasjon for kvalitet — strukturreform i universitets- og høyskolesektoren. Målet med reformen er å få etablert sterkere institusjoner med solide fagmiljøer.

Arbeidsgruppen ble ledet av professor Trine Syvertsen, Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo. Fra KHiO deltok dekan Suzanne Bjørneboe.

Arbeidsgruppen ble gitt følgende **mandat**:

Hvordan kan AHO, KHiO og NMH i fellesskap:

1. Sikre kunstfaglige utdanninger av fremragende kvalitet med en sterk posisjon i utdannings- og forskningslandskapet nasjonalt og internasjonalt?
2. Styrke utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid?

Arbeidsgruppen avga sin rapport til Kunnskapsdepartementet 28. april 2017. Rapporten følger vedlagt i sin helhet (vedlegg 2).

3. Fire scenarier

Rapporten fra arbeidsgruppen beskriver fire alternative scenarier langs en akse fra fullstendig selvstendige institusjoner til fullstendig sammenslåtte institusjoner.

1. Fortsatt selvstendige institusjoner2. Fortsatt selvstendighet, men styrket institusjonelt samarbeid3. Tre institusjoner blir til to4. Et norsk kunstuniversitet

Som gjennomgående strukturerende tematikker har arbeidsgruppen utpekt følgende;

1. Faglig utvikling, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid
2. Samarbeid over fag- og institusjonsgrensene
3. Rekruttering og profilering
4. Studiekvalitet og studentens kompetanse
5. Infrastruktur, ledelse og administrative støttefunksjoner.
6. Samfunnsrolle og rolle i kunst- og kulturfeltet
7. Faglig robusthet

Arbeidsgruppen konkluderer ikke med å anbefale ett alternativ.

3.1 Kort beskrivelse av scenariene

Scenario 1. Fortsatt selvstendige institusjoner

Den beste måten å nå målene om styrket kjernevirksomhet: utdanning, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid på, er at de tre skolene fortsetter som selvstendige institusjoner. De tre institusjonene er anerkjente høyskoler som arbeider kontinuerlig for å øke kvaliteten og videreutvikle fagene, har god rekruttering og leverer kompetente kandidater. Med stabilitet og arbeidsro, uten ressurskrevende organisasjonsendringer, vil institusjonene være i stand til å perfeksjonere og styrke sin merkevare, bygge kvalitet på fagmiljøenes egne premisser og søke samarbeid der det oppleves mest relevant.

Scenario 2. Fortsatt selvstendighet, men styrket institusjonelt samarbeid

Den beste måten å nå målene om styrket kjernevirksomhet, forskning, utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid er om institusjonene fortsetter som selvstendige, samtidig som de styrker det strategiske og institusjonelt forankrede samarbeidet med hverandre og med andre høyskoler og universiteter. Langsiktige og forpliktende avtaler, som er forankret både på institusjonsnivå og i gode fagmiljøer, kan høyne faglig kvalitet, utvide studietilbudet på områder der det er etterspørsel etter kompetanse og kompensere for smådriftsulempen i dagen struktur.

Scenario 3: Fra tre til to institusjoner

En omorganisering til én institusjon for arkitektur, design og visuell kunst og én institusjon for musikk og scenekunst, er den beste måten å oppfylle målene om å styrke kjernevirksomheten forskning, utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Ved å samle nærtstående fag i to institusjoner vil grenseflatene kunne utnyttes bedre og kvaliteten kunne høynes. Institusjonene vil kunne rette en målrettet innsats mot nye kompetanseområder. Inndelingen vil med dette scenariet følge en faglig organisering som man finner ved anerkjente internasjonale institusjoner. To institusjoner vil bety noe større institusjoner.

Scenario 4. Et norsk kunstuniversitet

En etablering av et nasjonalt kunstuniversitet er den beste måten å nå målene om styrket kjernevirksomhet innen forskning, utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Et kunsthøgskoleuniversitet kan videreutvikle dagens spesialistutdanninger innenfor en felles ramme med gjensidig forståelse for hva slike utdanninger krever. I en tid der andre kunstutdanninger blir en del av større universiteter, kan et kunstuniversitet i Oslo få betydelig samfunnsmessig innflytelse, være en etterspurt samarbeidspartner og ha stor innflytelse på kunsthøgskolene, samfunnsutviklingen og kunstfeltet.

For arbeidsgruppens drøfting av de fire scenariene vises til rapporten.

4. Intern prosess for vurdering av alternativer

KHiO mottok rapporten xx mai og la den ut på vårt intranett. Styret ble orientert i egen sak xxx. Brevet der KD ber om institusjonens vurdering kom rett i forkant av sommerferien og det var lite hensiktsmessig å sette i gang prosesser internt før etter semesterstart 26. august.

Følgende aktiviteter er gjennomført internt;

Allmøte 6. september: Mulighetsstudiet som hovedtema. Arbeidsgruppens rapport ble kort presentert av Suzanne Bjørneboe og det ble åpnet for innspill og tilbakemeldinger.

På allmøtet kom det frem at noen ansatte oppfattet høringen i avdelinger og seksjoner som for «åpen». Det var vanskelig å vite hva man skulle kommentere. Noen ønsket at ledelsen hadde sendt ut et tydeligere utgangspunkt for hva som skulle høres og hva som var ledelsens oppfatning. Det ble også pekt på at manglende vurderinger av økonomisk/administrative/personlige konsekvenser av de fire scenariene.

Allmøte for studenter 7. september: Allmøtet ble orientert om Mulighetsstudiet. Det er avholdt møte mellom rektor/direktør og studentrådet om saken.

Invitasjon til avdelinger og seksjoner til å komme med sine vurderinger og innspill til saken, frist 12. september.

Behandling i utvidet ledergruppe (avdelings- og seksjonsledere) 13. september.

Ti av tolv enheter avga skriftlig innspill i internhøringen, fire avdelinger og seks seksjoner. Innspillene ble oppsummert av rektor og direktør og lagt frem som grunnlag for diskusjonen i ledermøtet 13. september. Innspillene oppsummeres kort i det følgende.

5. Oppsummering av intern høring og diskusjon i ledelsen

Innspillene og diskusjonen i ledergruppa tar utgangspunkt i Strukturmeldingens ambisjon, nemlig *konsentrasjon for kvalitet*. Diskusjonen i ledelsen har derfor konsentrert seg om i hvilken grad mer forpliktende samarbeid eller sammenslåing vil føre til økt faglig kvalitet på KHiO. Vil mer forpliktende samarbeid eller sammenslåing føre til at KHiO når de strategiske

målene lettere? Som tidshorisont har ledelsen brukt den strategiske planens horisont, nemlig frem til 2022.

I innspillene fra avdelinger og seksjoner argumenterer flest for å *fortsette som selvstendig institusjoner med styrket institusjonelt samarbeid (scenario 2)*.

Begrunnelsene som gis er;

- Vi har robuste fagmiljø og god kvalitet i undervisningen hver for oss. Ytterligere kvalitetsheving kan best oppnås ved institusjonelt samarbeid mellom disse institusjoner på enkelte områder – og også med andre institusjoner i innland og utland. Filmskolen på Lillehammer og skuespillerutdanningen i Østfold er nevnt.
- Eksisterende samarbeid kan med fordel gjøres mindre personavhengig og løftes til institusjonsnivå for å sikre langsiktighet og mulige synergier med andre samarbeidsområder. Aktuelle områder som er nevnt er samarbeid om PhD-nivået/forskerskole, fellesgrader, faglig samarbeid mellom f eks NMH, KHiO og DNO om opera og også administrativt på en rekke områder.
- Det er kort vei fra KD til hver institusjon, og fra ledelse til medarbeider og student. Ingen overbygninger (nytt styre, ny ledelse) som er fjernt fra den operative virkeligheten.
- En del av suksessformelen for at en kunstinstitusjon kan være relevant og førstevalget til studenter er at den er fleksibel og evner å justere seg fortløpende. Kort vei fra student til ledelse.
- Utøvende kunstnere søker seg til praktiske utdannelser i Europa (akademier, konservatorier osv.) – det er denne typen kandidater våre studenter skal konkurrere med i et nasjonalt og internasjonalt marked.

Bekymringene knyttet til å velge dette alternativ er;

- Vi blir for små i en stor sammenslått sektor.
- Smådriftsulemper – vil vi få for lite økonomisk handlingsrom?
- Vil de beste studentene søke seg til universitetsalternativene?

Noen tilbakemeldinger argumenterer for *full sammenslåing (scenario 4)*

Begrunnelsene som gis er;

- Styrket politisk og samfunnsmessig slagkraft (fotavtrykk)
- Stordriftsfordeler (f eks større markedsrett overfor leverandører).
- Det er bedre å fusjonere med AHO og NMH i et kunstuniversitet enn å fusjonere med UiO.
- Mulighet for felles pedagogikk-utdanning.

Bekymringer som gis er;

- Erfaringer fra andre land skremmer (kritisk til at det er administrative stordriftsfordeler og engstelse for at en fusjon vil være en gedigen tidstyv, slik at organisatoriske, administrative og praktiske diskusjoner tar all tid vekk fra faglig utvikling i en lang periode. Jfr erfaring fra sammenslåing av fem statlige skoler ved opprettelsen av KHiO).
- Kritisk til reelle positive effekter uten samlokalisering

Ingen argumenterer for scenario 3

Det utvidete ledermøtet argumenterer for å bestå som autonom institusjon innenfor tidshorisonten til gjeldende strategiperiode, men å utvikle eventuelle samarbeidsavtaler på de områder der dette er hensiktsmessig.

I forhold til en tidshorisont ut over dette er det ledelsens oppfatning at spørsmålet om endret institusjonstilhørighet, vil måtte diskuteres igjen i fremtiden dersom eksterne forhold gjør dette nødvendig.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Vurderingen av rapporten har skjedd på rapportens egne premisser. Det er ikke innhentet informasjon om økonomiske eller administrative konsekvenser, ut over det som omtales i rapporten.

7. Styrets vurdering

Kunsthøgskolen har i 2014, i innspill til Meld. St. 18 (2014-2015), Konsentrasjon for kvalitet — strukturreform i universitets- og høyskolesektoren, uttalt at vi primært ønsker å fortsette som selvstendig institusjon og sekundært at vi inngår i et kunstfaglig universitet.

Siden da har vi mottatt og vedtatt nye dokumenter, som vil gi grunnlag for å vurdere spørsmålet på nytt;

- Strategi (2017-22) – vedtatt av KHiOs styre våren 2017
- Mulighetsstudiets analyser og konklusjoner
- Strukturmeldingen og Kultur for kvalitet
- Nytt regelverk (krav og forventninger til institusjonene)

UH-sektoren har forandret seg siden 2014, i retning av færre og større universiteter og høyskoler. Dette kan ha betydning for KHiOs konkurransesituasjon og finansielle handlingsrom.

Styret kan bemerke at innspillene fra den interne høringen og diskusjonen i ledelsen kan tyde på at det er en bevegelse fra et tidligere primært standpunkt om å være «selvstendig institusjon», i retning av et primært standpunkt om å være en «selvstendig institusjon med forpliktende samarbeide på institusjonsnivå». Det er grunn til å anta at Mulighetsstudiet har gjort institusjonen mer oppmerksom på og åpen for mulighetene for mer forpliktende samarbeid med NMH, AHO og eller andre institusjoner.

Styret bes på bakgrunn av det ovenstående om å diskutere og vurdere;

... mulighetene som skisseres i rapporten og eventuelle vurderinger av andre muligheter som institusjonene ser som aktuelle.

Styrets uttalelse i saken vil følge administrasjonens innspill til Kunnskapsdepartementet.

Forslag til vedtak:

Det er styrets vurdering at innenfor gjeldende strategiperiode bør Kunsthøgskolen i Oslo bestå som autonom institusjon for å sikre fortsatt faglig kvalitet på våre fagområder. Et forpliktende samarbeid med andre institusjoner kan være hensiktsmessig og bør springe ut av behov i institusjonen.

Styret forutsetter at institusjonen fortsetter arbeidet med å sikre status som vitenskapelig høyskole, og det er styrets oppfatning at KHiO ikke er avhengig av et forpliktende samarbeid om phd-grad for å kunne tilby utdanning på 3. syklus nivå.
